

N:o 14.

Med anledning av lagen om ändring av lagen angående kostnaderna
för folkskolväsendet, given den 31 december 1924.

L a n d s k a p s n ä m n d e n s fram-
 ställning till Ålands landsting med anledning av
 lagen om ändring av lagen angående kostnaderna
 för folkskolväsendet, given den 31 december 1924.

Landstinget har medelst beslut av den 22 november 1924 med sär-
 skilda ändringar ånyo antagit lagen angående kostnaderna för folkskolvä-
 sendet, given den 15 april 1921, sedan Republikens President av orsaker,
 vilka nu icke torde behöva beröras, ansett sig ej kunna godtaga ett tidi-
 gare av Landstinget fattat beslut angående antagande av sagda lag. Lands-
 tingets ovanberörda beslut har emellertid ännu icke av Presidenten stad-
 fästs, men utgör denna omständighet, enligt Landskapsnämndens mening, dock
 icke anledning för Landstinget att ej till prövning upptaga rubricerade
 ändringslag.

Emellertid kunde ur annan synpunkt tvivelsmål uppstå beträffande
 nödvändigheten från Landstingets sida att godkänna ifrågavarande lag. Ut-
 förordningen av den 27 juni 1924 angående ordnandet av undervisningsväsen
 det i landskapet Åland ingår nämligen i § 3 2 mom. ett stadgande därom
 att bl. a. folkskollärare skola i avseende å avlönings- och pensionsförmå-
 ner vara likställda med motsvarande befattningshavare i övriga delar av
 riket. På grund härav kunde möjligen dragas den slutsats, att ändrade
 bestämmelser i anförda avseenden automatiskt träda i kraft även inom
 landskapet, utan att Landstingets beslut i varje särskilt fall behövde
 mellankomma. Likväl torde frågan icke, enligt Landskapsnämndens mening,

vara av så enkel beskaffenhet utan öppnar sig ifråga om detta spörsmål ett jämförelsevis vidsträckt fält för statsförfattningsrättslig prövning. Ty såvitt Landskapsnämnden har sig bekant är ännu ej undersökt, dess mindre auktorativt fastslaget, i vilket förhållande förordningar av dylikt slag varom nu är fråga, och vilka med användande av ett inom vårt rättsväsen hittills ny juridiskteknisk terminologi betecknas såsom överenskommelseförordningar, stå till landskapslag. Med fog kan - om också endast i förbigående - ifrågasättas, huruvida 18 § i självstyrelselagen, vilket lagrum åberopats till stöd för utfärdandet av särskilda förordningar av ovanantydde beskaffenhet, rätteligen är å dem tillämplig. Ty anförda lagrum hänför sig ju efter ordalydelsen till sådana förvaltningsuppgifter, vilka principiellt underligga antingen statens eller landskapets kompetens. Ej heller torde 14 § i självstyrelselagen kunna å förfoganden av nu ifrågavarande slag tillämpas, då sistsagda lagrum uppenbart hänför sig till områden för republikens exklusiva lagstiftningsrätt. Enligt Landskapsnämndens uppfattning måste fördensskull dessa s.k. överenskommelseförordningar betecknas såsom ett alldeles nytt institut inom vår statsförfattningsrätt och närmast vara att hänföras till det slag av förordningar, som ansluta sig till redan utfärdad lag för att möjliggöra dennas genomförande, och böra sålunda måhända lämpligast betecknas såsom ett slag verkställighetsförordningar.

Därmed är emellertid icke, såsom ovan antytts fastslaget, i vilket förhållande nämnda förordningar stå till av Landstinget beslutade landskapslag, och torde i övrigt ej heller en närmare undersökning av spörsmålet vara

ra i detta sammanhang påkallad. Såvitt dock Landskapsnämnden kan finna, bör Landstingets rätt att lagstiftande ingripa på områden, som regleras av sådan förordning, icke skäligen kunna ifrågasättas, eftersom enligt gällande regeringsform i förordning ej må upptagas stadgande, som strider emot lag, varav ävensom av lags och förordnings ställning till varandra inom systemet bör anses följa, att i lag däremot kan inryckas stadganden, som ändrar innehållet av förordning.

Härav torde enligt Landskapsnämndens mening även framgå, att Landstinget icke allenast har rätt utan även bör uttala sig angående i republiken stiftad lag eller annorledes tillkommet förfogande, som ändrar innebörden av uti dylik överenskommelseförordning berört stadgande, innan desamma kunna bli i inom landskapet gällande. En annan sak är att ur lämplighets-synpunkt och för att icke äventyra konsekvenser, som ej kunna överblickas, landskapets lagstiftande myndighet uti fall, varom nu är fråga, ej utan synnerligt vägande skäl bör träffa beslut, som ändra bestämmelser, vilka lagts till grund för dylika överenskommelseförordningar.

Uti nu föreliggande fall torde det vara så mycket nödvändigare, att Landstinget besluter om antagande av bestämmelserna uti rubricerade ändringslag, som den av Landstinget godkända lagen angående kostnaderna för folkskolväsendet upptager pensioner för folkskollärare vid högre folkskola och folkskola med förkortad lärokurs samt vid lägre folkskola till resp. 4,800 och 3,600 mark, medan rubricerade lag höjt beloppen till resp. 8000 och 6000 mark samt, sedan förstnämnda lag blivit av presidenten stadfäst, dess uttryckliga stadgande i denna punkt komme att stå i strid med skol-

förordningens bestämmelse om lika pensionsförmåner för republikens och landskapets folkskollärare.

Landskapsnämnden får vid sådant förhållande föreslå

att Landstinget ville antaga rubricerade lag om ändring av lagen angående kostnaderna för folkskolväsendet, given den 31 december 1924, att såsom landskapslag gälla i landskapet Åland, dock sålunda att pension eller understöd som i lagen omförmälas, skola utgå ur landskapets medel även som att landskapsnämnden äger förordna att lärare på grund av försvagade krafter skall avgå ur tjänsten och tilldelas pension.

Mariehamn den 14 februari 1925.

På Landskapsnämndens vägnar:

